בסוד שיח

שאול שיף

המר: אפעל על-פי הנחיית הרבנים

בסוף החודש ייכנס סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, זבולון המר לכהן גם כשר לענייני רתות. זאת, על-פי ההסכם שהושג עם כינון הקואליציה בין המפד"ל לבין ש"ס, לאחר ימים ארוכים של מתיחות וחוסר הסכמה על אופן חלוקת השררה במשרד הזה. כיום מכהן שר הפנים, אלי סוויסה כשר הרתות, אלא שבכוונת השר המר להיות יותר מעורב במשרד, למרות שיהיה מוקף בשני סגנים.

על-פי ההסכם, על מנכ"ל המשרד, אבי בלושטיין לפנות מקומו לאיש ש"ס והוא יתמנה כעוזרו של סגן השר יגאל ביבי. היו נסיונות לשכנע את השר המר לוותר על משרד הדתות ולהשאיר את המצב הקיים כאשר אבי בלושטיין הוא המנכ"ל, אולם מהר מאד הבינו הכל, כי ההצעה הזאת אינה קבילה מסיבות רבות.

המר מתכוון להשקיע אנרגיות באיוש כהונות רבני הערים, שהן חסרות רב אשכנזי או ספרדי.

המר הבהיר, כי בכל הקשור לבחירת רבנים ודיינים, ינהג על פי ההנחיות שיקבל משלושה: הגר"א שפירא שליט"א, הגר"מ אליהו שליט"א והרב חיים דרוקמן שליט"א. "מה שמקובל עליהם מקובל עלי ובכל שאלה סנויה במחלוקת יימסר הכל להכרעתם".

מסתבר, כי נכונה לו כשר הדתות עבודה מרובה מאחר ולא מעט ערים ועיירות חסרות רבנים.

בתל-אביב טרם גובשה הסכמה לגבי הרב האשכנזי. מוזכרת מועמדותם של הרב מרדכי אלון, הרב יצחק דוד גרוסמן והרב יונה מצגר (לפי סדר האלף-בית). ממשפחת הרב גרוסמן למדתי, כי אין לו עניין ברבנות תל-אביב וכי הוא עמוס עד למעלה ראש עם מוסדות התורה הענקים שהוא עומד בראשם. זאת, בנוסף לכהונתו כרבה של מגדל העמק.

בחיפה פת.חה כהונת הרב הראשי הספרדי והמועדים עד כה הם הרבנים: בר-מוחא, זמיר וביטן (ביטן היה רב הקמפוס של אוניברסיטת "בר-אילן"). ברעננה פתוחה כהונת הרב הראשי האשכנזי ועל שולחנו של שר הדתות המיועד רשימה של שלושה מועמדים (בינתיים) הרבנים קצין, אייזמן וגרינוולד (נחלים). חייבת האמת להיאמר, כי הרב אביחי קצין נהנה מתמיכה רחבה בעיר וכל מי שיבקש להתמודד יצטרך לקחת זאת בחשבון. נזכיר גם את נתניה, חולון, שוהם, פרדס-חנה ומזכרת בתיה. באחרונה ביקר במזכרת-בתיה סגן שר הדתות, הרב אריה גמליאל, שהבהיר, כי לא ייתכן שבצד הרב האשכנזי לא יכהן רב ספרדי. בפרדס חנה מכהן רב ספרדי והמועמד לכהונת הרב האשכנזי הוא הרב מנחם ולרמן. כרגע הוא מועמד יחיד.

רוחשות שמועות-עקשניות, כי אחד הרבנים הראשיים בעיר גדולה וחשובה עשוי לפרוש בקרוב מסיבות אישיות ואז תתפנה עוד כהונה של רב (ספרדי).

מי יעמוד בראש המינהל לתרבות?

עם התפטרותו של ד"ר רור אלכסנדר מראשות המינהל לתרבות במשרד החינוך, התפנה תפקיד מרכזי שלא מעט מועמדים נושאים אליו עיניים. כרגע המועמד המוביל הוא מי שהיה מנכ"ל רשות השידור, עו"ד מיכה ינון.

ומי עוד ברשימת המועמדים? יוסי אחימאיר, רענן דינור (מנכ"ל עיריית ירושלים) ועודד פלדמן (מנכ"ל תיאטרון ירושלים). עד לבחירת ראש המינהל הזה יעברו כמה ימים טובים. זאת, מאחר ונציבות שרות המדינה עומדת על כך שייערך מכרז פנימי (מבין עובדי משרד החינוך והתרבות) ולאחרין מכרז חיצוני, אם לא יימצא המועמד המתאים בתוך משרד החינוך והתרבות.

כרגע מוטרד שר החינוך והתרבות, זבולון המר מהכוונה לקצץ בתקציב משרדו לשנת 1998. על רקע כוונה זו, קיימת מתיחות בין השר לבין ראש הממשלה, בנימין נתניהו. בשיחה ביניהם הזכיר המר לנתניהו, כי בגין ז"ל כראש ממשלה העמיד את החינוך בראש דאגותיו; יצחק שמיר כראש ממשלה לא נתן ידו לקצץ בתקציב החינוך ויצחק רבין ז"ל הוסיף 3(!) מיליארד ש"ח לתקציב החינוך.

המר אינו מתכוון לאפשר את הקיצוץ המוצע בתקציב משרד החינוך והתרבות ובענין זה עוד יהיו כותרות בעתונים.

ירושלים "מתפוצצת" מרדיו פיראטי

לא יאומן, אבל בירושלים פועלות כיום אחת עשרה תחנות רדיו פיראטיות, שמתוכן שמונה דתיות. לאחרות מהן מכשירי הגברה מעולים וניתן לקלוט אותן ברדיוס רחב למדי.

הנה שמן של התחנות: "כל הלב" (יעקב עג'מי); "קול האמת" (שמואל בן עטר); "כל האמת" (אבי יוז'ן) או להיפך...; "רדיו עשר" (הרב ראובן אלבז); "שובה ישראל"; "קול החסד" (הרב נסים יחזקאל); "קול הנשמה" (יהודה רונן) ו"קול השמחה" (ברסיב).

התחנות "החילוניות": "כחול לבן" (מאחוריו סיפור מרתק וכדאי לעתונאים לב־וק אותו); "קול המזרח" ו"קול הבירה".

החזקת התחנות הללו יקרה, למרות שרוב העובדים בהן עושים זאת בהתנדבות. הרשויות חדלו לעסוק בהן, משום שהבינו, כי אין הן מזיקות לאיש וכי הן משרתות צרכים של ציבור רחב בענייני דת.

חלָב ישראל או חלב עכו"ם?

על עטיפת "הרשי'ס קיסס" (שוקולד חלבי עם שקדים, משווק על-ידי אופנהיימר ממתקי ירושלים) נאמר, כי רכיבי השוקולד הם: סוכר, מוצקי חלב מלא, חמאת קקאו, שקדים, עיסת קקאו, לציטין וניילין.

ההכשר הוא של ה-O.U ארה"ב ונאמר: כשר חלבי. לא מצויין אם החלב הוא חלב ישראל או חלב אחר ובהסתמך על ה-O.U רבים מאמינים כי כאשר אין מצויין שאין זה חלב ישראל, הרי שוודאי מדובר בחלב ישראל, ואין הדבר כך. רבים נכשלים. ופלא הוא שגוף כמו ה-.O.U אינו מקפיד בהבהרת מרכיבי הכשרות. ישנם מבין אלה שאוכלים גם חלב שאינו ישראל שמקפידים בחודשים אלול ותשרי לאכול רק חלב ישראל. הפרטים שעל עטיפת השוקולד הנ"ל יכולה בהחלט להכשיל. ובעניין זה דרוש תיקון לאלתר.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

"ועליהם היה מהלך איש אחד"

ושוב הטלנו את "הקינות" לתוך הגניזה ביום תשעה באב האחרון, מתוך תקוה שייבנה המקדש ויבוא הגואל, אך לא זכינו, והנה אנחנו בתוך "תשעת הימים" ומצפים, כי אב הרחמים ברחמיו העצומים ירחם ומשיח צדקנו יקדים את קריאת "איכה".

באחד ממכתביו של הגאון מהרש"ם מברזאן (בעל "דעת תורה") זצ"ל, מובא סיפור שסיפר לו מורו ורבו הגאון הקדוש, רבי שלום מבעלז זצוק"ל על מלחמות הבעש"ט בעלמא דקשוט לזירוז בניינה של ירושלים החריבה:

"סיפר מורי ורבי הגאון הקדוש מבעלז, כי פעם אחת ראה בחלום, שהוליכו אותו לגן-ערן העליון, והראו לו חומות ירושלים, של ירושלים של מעלה החריבות, ועליהם היה מהלך איש אחד מחומה לחומה, ושאל: מי הוא זה האיש, והשיבו לו, כי הוא רבי ישראל בעל שם טוב, שנשבע שלא יירד משם עד שייבנה בית המקדש במהרה בימינו אמן".

והיו מבין האדמו"רים קרושי עליון, שסייעו על-ידו מירושלים של מטה, ובימי "בין המצרים" הפכו עולמות על חורבן בית מקרשנו והתמהמהות בוא הגאולה.

הרב בן-ציון גרוסמן שהיה מהיושבים ראשונה אצל האדמו"ר מלעלוב הקודם, רבי משה מרדכי בידרמן זצוק"ל מספר, כי ב"שלושת השבועות" פניו של האדמו"ר לבשו צורה אחרת מבכל יום וניכר היה עליו, כי הצער על חורבן "הבית" שוחח את קומתו. בימים אלה הוא נזקק לשמירה מרובה. שכן, כאשר בברכת המזון היה מגיע ל"ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו" היה פורץ בבכי כמעט עד כלות הנפש ולא אחת התעלף ובעמל רב היו משיבים לו את נשימתו. היה זה מחזה קורע לב לראות את אחד מבניו זועק במלוא גרונו באותן דקות ארוכות: "טאטע, טאטע, ראטעוועט" (אבא, אבא, הצילו).

באותן שנים ש"הכותל המערבי" היה בידי צר ולא ניתן היה לגשת אליו, היה האדמו"ר זצוק"ל נעמד ליד כסאו של רבי נחמן מברסלב ומניח ראשו מעליו ושוקע בדבקות מעוררת פחד נורא ומתאבל על חורבן בית המקדש. הרב בן-ציון גרוסמן: "האדמו"ר התבטא, כי מכל הצדיקים, מי שמסר נפשו למען הגאולה היה רבי נחמן מברסלב." בשעות היום בתשעה באב, היה פונה לאזור הגבול במוסררה ומשם צופה לעבר הר הבית ומרוב השתוקקות לבניית העיר על תלה היה מאבד לא אחת את הכרתו.

הצדיק רבי שמואל שפירא זצוק"ל ממנהיגיה הרוחניים של חסידות ברסלב, שכל שניה היתה שקולה אצלו, היה מתאבל על חורבן "הבית" בשתיקה מתמשכת, אך פניו הסגירו את אשר עם לבבו. כאשר "הכותל" היה בשביה, נוהג היה רבי שמואל שפירא בתשעה באב להשקיף על מקום המקדש מנקודת תצפית על הר-ציון, "הוא היה מסוגל לשבת שמונה שעות ברציפות בלי לזוז ולא להפנות מבטו משרידי המקדש".

"הלעלעבר" נוהג היה לקיים את המינהג של אמירת "תיקון חצות" ב"שלושת השבועות" גם בחצות היום. והיו מחסידיו שעמדו בסמוך אליו כאשר נשא תפילה זו ליד הכותל המערבי טרם שנפל בשבי הירדנים. הללו העידו, כי כה נרגש היה, עד שרומה היה כאילו המקדש נחרב לעיניו. "אם נשאר בחיים אחרי אמירת התיקון הזה, סימן שיש בורא עולם" - סיפרו בהתרגשות רבה משובו מ"הכותל".

ואיך לא נספר על האר"י הקרוש, שהיום הוא יום הזכרון שלו, כיצד הציל ממיתה את תלמידו, רבי אברהם הלוי, שהיה מעורר מדי לילה את יהודי צפת להתאבל על גלות השכינה וחורבן בית מקרשנו. (מובא בספר "קב הישר" לרבי שמואל קאידינובר. נפטר לפני 320 שנה.)

"מעשה עם החבר רבי אברהם הלוי (בעל "תיקוני שבת") שהיה גר בצפת". בכל לילה היה מסתובב ברחובות העיר הקסומה הזאת וזועק בקול מר מלווה בכי: אחינו בני ישראל, הרי ידוע לכם שהשכינה היא בגלות כביכול ובית מקדשנו היה לשריפת אש. קומו ונצעק אל ה' אלוקינו שהוא מלך רחום וחנון, אולי ישמע קול תפילתנו וירחם את עמו, את שארית פליטת ישראל. ומששמעו בעלי אמונה את בכיו וקולו הנשבר, לא יכולים היו עוד לשכב על מיטותיהם והיו קמים לומר "תיקון חצות". האר"י הקרוש גילה, כי אותו רבי אברהם הלוי היה גילגול של ירמיהו הנביא.

באחד הימים קרא אליו האר"י את תלמידו זה ואמר לו, כי נשלמו ימיו וכי עליו להכין עצמו להסתלק מן העולם. אך הוסיף, כי יש לו תקנה, וכי אם ינהג לפי עצתו יחיה עוד 22 שנה. הבטיח התלמיד, כי יעשה ככל אשר יורהו. ביקשו האר"י הקדוש שיילך לירושלים עיר הקודש, לכותל המערבי וישפוך תחינה לפני השכינה. ועשה כן רבי אברהם הלוי, ישב שלושה ימים בתענית עטוף שק ואפר על ראשו ובכה על גלות השכינה. משסיים תפילתו ראה אל מול עיניו אשה לבושת שחורים ומרוב פחד נפל על הארץ ופרץ בבכי וקרא: "אוי שראיתיך בכך..." ומשנפלה עליו תרדמה, ראה בחלום שבאה אליו רוח הקודש בדברים נאים ואמרה התנחם בני אברהם כי יש תקווה לאחריתך וישובו הבנים לגבולם. משהשלים את כל הוראותיו של האר"י הקדוש שב לצפת ומיד הלך לפגוש את רבו. וזה אמר לו: כיוון שזכית לראות פני השכינה, מובטח אתה שתחיה עוד 22 שנה. וכל זאת כמובן בזכות זה שהיה קם בחצות ליל ובוכה על גלות השכינה וחורבן בית מקדשנו.

והיו מבין האדמו"רים שאמרו כי הימים הללו מסוגלים ביותר להיוושע בכל המצטרך. בספרו "עבודת ישראל" כותב המגיד מקוז'ניץ על הפסוק: "כל רודפיה השיגוה בין המצרים": כל רודפי יה, כל מי שרודף אחר הקב"ה בימים אלה, בימי "בין המצרים" ישיג את מבוקשו.

וברוח זו כותב רבי מאיר מאפטה בספרו "אור לשמים": "עניין בין המצרים הם ימים קרושים מאוד, אבל הם באתכסיא ובכל שנה ושנה נתקנו יותר ויותר. והימים האלה מסוגלים מאד לתשובה והם כ"א יום של בין המצרים, כמניין אהיה, כי על-ידי תשובה נתקן". בנוסף לכך מסביר, כי ימי בין המצרים מסוגלים לפרנסה. בשיחותיו הרבות בימים אלה, היה האדמו"ר מלובביץ' מפיח תקוה וצפיה לגאולה השלימה, שכן, אין זו אלא ירידה צורך עלייה, שתכסה על כל הגלויות והיסודים שעם ישראל עבר לדורותיו, עד שיאמרו: "אודך ה' כי אנפת בי".